

ВІДПОВІДІ
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
на рекомендації, викладені у звіті експертної групи
«Про результати акредитаційної експертизи освітньої програми»
1365 Археологія та преісторія
Рівень вищої освіти – бакалавр
спеціальність – 032 Історія та археологія

Співпраця з експертною групою під час акредитації освітньо-професійної програми «Археологія та преісторія», ОР бакалавр, була змістовною й позитивною. Ми вдячні експертам за ґрунтовні обговорення й відзначення сильних сторін освітньої програми. Рекомендації слугуватимуть подальшому вдосконаленню ОПП у відповідності до цілей ОПП й узгоджень зі стейкхолдерами. Позитивно сприймаючи більшість рекомендацій, вважаємо за доцільне висловити власні міркування щодо деяких із них.

Звіт експертної групи	Коментар КНУ
Підсумок слабких сторін програми та рекомендації з її удосконалення	
<p>Інформування здобувачів вищої освіти щодо принципів і правил академічної доброчесності не відповідає вимогам внутрішнього положення (відсутня сторінка «Академічна доброчесність» на вебсайті ЗВО); в нормативних положеннях відсутня процедура перевірки курсових робіт на академічний плагіат. ЕГ рекомендує до початку нового навчального року створити на вебсайті ЗВО відповідну інформаційну сторінку, посилити обізнаність здобувачів шляхом включення до ОП компонента або окремого модуля з академічної доброчесності, встановити чіткі процедури перевірки курсових робіт на академічний плагіат.</p>	<p>В робочій програмі ОК «Вступ до університетських студій» в списку основної рекомендованої літератури (пункт 14) наявний посібник «Вступ до університетських студій» авторства Сидоренко Н.М, Латиша Ю.В., в якому питання академічної доброчесності аналізується спеціально (с. 129 – 131). Окремо ці проблеми як складова обов’язків саме здобувачів ще раз розглянуто на с. 245, де автори апелюють конкретно до настанов Етичного кодексу КНУТШ. Крім цього, студентів обов’язково знайомлять з Етичним кодексом на початку навчання. Він є одним з наріжних засадничих документів КНУТШ, ознайомлення з якими є запорукою досягнення одного із завдань дисципліни (пункт 5 робочої програми, 1.2).</p> <p>Перед написанням курсової роботи наукові керівники обов’язково рекомендують здобувачам ознайомитися з «Типовим положенням про курсові та кваліфікаційні роботи історичного факультету КНУТШ» (https://drive.google.com/file/d/1X7SQP3jX00fCBgl7wpqrHAc8ijgAsrZM/view), розділ 4 якого прямо присвячений питанням академічної доброчесності.</p> <p>Відповідно до нормативних документів КНУТШ, що регулюють питання дотримання академічної доброчесності (а саме, Положення про організацію освітнього процесу, та Положення про систему виявлення та запобігання академічному плагіату) обов’язковою є перевірка кваліфікаційних робіт здобувачів освіти. Однак ОПП «Археологія та преісторія» не передбачає виконання кваліфікаційної роботи. Наукові керівники курсових робіт є знаними фахівцями та орієнтуються у джерелах та літературі з археології, преісторії та</p>

Звіт експертної групи	Коментар КНУ
	<p>тематично дотичних галузей науки. Тому відповідальність за академічну доброчесність студентів під час написання курсових робіт покладається в першу чергу на керівника.</p> <p>Перевірка курсових робіт на плагіат жодним нормативним документом не передбачена.</p>
<p>Через низькі показники участі студентів ОП у загальноуніверситетському опитуванні його результати не відображають реальне ставлення здобувачів до якості ОП та освітньої діяльності. ЕГ рекомендує до початку нового загальноуніверситетського опитування провести зі здобувачами заходи щодо роз'яснення їхніх можливостей у забезпеченні якості освіти.</p>	<p>Участь в подібних опитуваннях є добровільною. При цьому, маємо зазначити, що здобувачі ОПП «Археологія та преісторія» досить широко користуються можливостями безпосереднього спілкування з гарантом та НПП ОПП щодо якості викладання, про що, ймовірно, і йшлося під час роботи ЕГ у фокус-групах здобувачів та випускників. Подібне спілкування є інструментом якісної соціології, на відміну від анонімних опитувань, що є методикою соціології кількісної, і дозволяє отримати більш детальну інформацію щодо рівня задоволеності здобувачів методами викладання на ОПП. Зокрема, саме таким шляхом були виявлені побажання щодо гармонізації навчального плану, внаслідок яких було внесено зміни, згадані в описі підкритерію 8.2.</p>
<p>Загальноуніверситетські вимоги щодо моніторингу ОП не виконуються в повному обсязі, зокрема щодо підготовки моніторингового звіту та проведення науково-методичного семінару. ЕГ рекомендує до кінця навчального року забезпечити проведення відповідних моніторингових заходів згідно з внутрішнім положенням.</p>	<p>Унікальність ОПП «Археологія та преісторія» забезпечується насамперед НПП кафедри археології та музеєзнавства, тому локальний моніторинг цієї ОПП здійснюється в рамках роботи кафедри, на засіданнях якої обговорюються зміст самої освітньої програми, тематика навчальних дисциплін, останні дослідження в галузі археології та преісторії, потреби суспільства, ринок праці тощо. В разі необхідності для обговорення конкретних питань до засідань кафедри залучаються стейкхолдери. По суті, такі засідання кафедри і є науково-методичним семінаром, що відповідає вимогам розділу 9 «Положення про забезпечення якості освіти та освітнього процесу у КНУТШ». Керівником проектної групи, що складається з НПП кафедри археології та музеєзнавства, котрі відповідальні за запровадження та реалізацію ОПП, є гарант, який ініціює подібні обговорення. Останні зміни до ОПП, що були внесені в 2023 році, є реакцією на результати акредитаційної процедури 2022 – 2023 навчального року, зроблені зауваження та пропозиції неодноразово обговорювалися на засіданнях кафедри, проект останньої редакції ОПП обговорювався на засіданні кафедри, засіданнях НМК та Вченої ради історичного факультету, НМР та Вченої ради КНУТШ.</p>
<p>Не всі нормативні положення, опубліковані на вебсайті університету, затверджені в установленому порядку. ЕГ рекомендує усунути цей недолік до завершення навчального року. Також доцільно розмішувати проект ОП на вебсайті із зазначенням дати</p>	<p>Твердження ЕГ не відповідає дійсності. Всі оприлюднені на сайті документ затвердженні в установленому порядку. Можливо ЕГ хотіла бачити на кожному оприлюдненому документі печатку і підписи – але це не є обов'язковим</p>

Звіт експертної групи	Коментар КНУ
<p>його оприлюднення, а після завершення громадського обговорення оприлюднити таблицю пропозицій від стейкхолдерів.</p>	<p>(абсолютна більшість документів ЦОВВ оприлюднюється БЕЗ печаток і підписів). Таким чином Університету немає чого виправляти.</p> <p>У звіті ЕГ, в описі підкритерію 1.2 вказано, що проект опису було оприлюднено для громадського обговорення в жовтні 2023 року, затверджено опис 11 грудня 2023 року, з чого випливає, що вимога розміщення проекту опису більше ніж за місяць до затвердження була виконана.</p> <p>Оприлюднення пропозицій стейкхолдерів на сайті кафедри перевантажить інтерфейс сайту для пересічного відвідувача і ускладнить швидкий пошук необхідної інформації. Наприклад, на сайті МОН відсутні пропозиції громадських обговорень стандартів вищої освіти.</p> <p>За прийняті рішення щодо врахування чи не врахування пропозицій для удосконалення освітньої програми несе відповідальність гарант ОП, який оцінює всі рекомендації. Правильність і обґрунтованість рішень гаранта обговорюються також на засіданнях кафедри, навчально-методичної комісії та Вченої ради історичного факультету.</p>
<p>Нормативною базою визначено кількісне обмеження груп студентів для вибіркових дисциплін (не менше 25 осіб), що для студентів ОП унеможливує реалізувати право вибору на основі навчальних та наукових інтересів. Рекомендуємо до кінця навчального року розглянути можливість перегляду мінімальних норм студентів у групах для дисциплін вільного вибору.</p>	<p>В звіті ЕГ констатовано, що вибіркова частина ОПП складає 26 %, що відповідає вимогам сучасного законодавства;</p> <p>В практиці функціонування ОПП «Археологія та преісторія» наявні прецеденти, коли студенти ОПП самостійно проводили агітацію серед здобувачів інших ОПП з метою сформувати повноцінну групу (25 осіб) для опанування певної дисципліни з переліку нашого навчального плану (таку діяльність здобувачів можна вважати одним з механізмів, що проявляє soft skills здобувачів нашої ОПП);</p> <p>вважаємо, що формулювання «такі норми примушують обирати дисципліни, які не цікаві для них» незрозумілим, оскільки такий вибір здійснюється добровільно, а самий факт, що дисципліну обирає не менше 25 здобувачів, свідчить про її затребуваність і цікавість.</p>
<p>Відсутність практик отримання здобувачами неформальної/інформальної освіти та участі в програмах міжнародної академічної мобільності. ЕГ рекомендує до кінця календарного року провести зі студентами заходи, які б роз'яснювали можливості врахування результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, а також удосконалити механізми інформування про можливості міжнародної академічної мобільності на рівні факультету й кафедри.</p>	<p>Незрозумілим є твердження про відсутність практики отримання здобувачами неформальної/інформальної освіти та участі в програмах міжнародної академічної мобільності.</p> <p>КНУТШ створює широкі можливості для здобувачів освіти, в тому числі, пов'язані з академічною мобільністю. Відбувається регулярне інформування студентів про існуючі програми низкою способів: через Інтернет та фейсбук-сторінку відділу академічної мобільності; діяльність куратора з академічної мобільності історичного факультету.</p>

Звіт експертної групи	Коментар КНУ
	<p>Згідно підходів, визнаних в ЕПВО (в ЕС, в європейських агенціях забезпечення якості), недоліками може бути невинуватене зарахування результатів навчання неформальної та\або інформальної освіти, недотримання вимог забезпечення якості при такому перерахуванні, безпідставне виставлення занижених чи завищених оцінок при перерахуванні, безпідставна відмова у розгляді заяви на перерахування. Згідно документів ЄС неформальна освіта є викликом для закладів формальної освіти, але в жодному документі не сказано що ЗВО повинні не те що примучувати, але й (на відміну від академічної мобільності) заохочувати здобувачів опанувати програми неформальної освіти.</p> <p>Вважаємо, що освітня програма, яка нав'язує студентам програми неформальної освіти є неякісною, адже в такому разі обов'язковими компонентами не досягаються пропоновані ПРН та компетентності.</p> <p>Крім того, в Україні недержавні організації чи курси, які б забезпечували неформальне навчання в галузі археології відсутні з огляду на досить жорстку регламентацію у сфері досліджень археологічної спадщини. Дослідження пам'яток можливе виключно державними організаціями з наявністю низки вимог до авторів досліджень. З цієї причини, здобуття неформальної освіти по основним ОК поза межами державних інституцій є проблематичним.</p> <p>Сам характер неформальної освіти свідчить, що він не може бути жорстко регульованим та залежить від наявності пропозицій з боку зовнішніх організацій та мотивації самих студентів. Інформація щодо можливості визнання результатів неформального та\або інформального навчання за ОК чи за окремою частиною, видом навчальної роботи за освітнім компонентом відображається в робочих програмах навчальних дисциплін тільки в тих випадках, коли викладач може порекомендувати здобувачам курс неформальної освіти відомої йому (і гарантованої) якості, який здатний забезпечити опанування частини програмних результатів навчання визначених для даної дисципліни.</p> <p>В той самий час можемо стверджувати, що на нашій ОПП є випадки як міжнародної академічної мобільності студентів, так і неформального навчання, що зазначено в звіті ЕГ в описі підкритерію 4.5.:</p> <p><i>«Здобувачі вчасно отримують інформацію про можливості академічної мобільності як за допомогою інформаційних ресурсів, так і завдяки діяльності координатора з питань академічної мобільності на історичному факультеті. Випадків участі здобувачів ОП в програмах міжнародної академічної мобільності не було, проте у 2023 р. студенти брали участь у закордонних</i></p>

Звіт експертної групи	Коментар КНУ
	<p>археологічних експедиціях в Польщі й Румунії (http://archaeology.univ.kiev.ua/home/index.php?option=com_content&view=category&id=838&Itemid=101), а також у літній школі в Університеті Адама Міцкевича (http://archaeology.univ.kiev.ua/home/index.php?option=com_content&view=article&id=798&catid=271&Itemid=202)».</p> <p>З прикладами сертифікатів можна ознайомитися за посиланням: https://drive.google.com/drive/folders/1C1vXPWviQ19YpYt1IAMqQaePJb5JGTNz?usp=sharing. Така мобільність здобувачів висвітлюється на офіційному сайті кафедри археології та музеєзнавства КНУТШ: http://www.archaeology.univ.kiev.ua/home/index.php?option=com_content&view=category&id=836&Itemid=234.</p> <p>В деяких випадках отримані під час неформального навчання компетентності студентів, що засвідчені відповідними сертифікатами не можуть бути перезараховані, оскільки відповідна дисципліна була вже прослухана студентами або ж планується у майбутньому. Наприклад, в червні 2023 року студентка 2-го курсу ОПП Любов Єриденко брала участь в літній школі на базі університету Адама Міцкевича м. Познань (http://www.archaeology.univ.kiev.ua/home/index.php?option=com_content&view=article&id=798&catid=271&Itemid=202), однак дисципліна «Методика польових археологічних досліджень» була прослухана нею на 1-му курсі, а дисципліна «Фіксація археологічних джерел» планована на 4-му курсі (перезарахування певних компетентностей відбуватиметься у відповідності до затверджених в КНУТШ процедур).</p>
<p>Частина робочих програм потребує оновлення переліків рекомендованої літератури. ЕГ рекомендує до початку навчального року, переглянути робочі програми, які не були оновлені у 2023 р. та ОК 33, ОК 36 та ОК 37, й доповнити переліки рекомендованої літератури сучасними вітчизняними науковими працями за останні п'ять років, в тому числі публікаціями викладачів, що забезпечують ОП.</p>	<p>Відповідно до прийнятої в КНУТШ процедури переглядаються напередодні навчального року, пролонгуються або, за необхідності, розробляються нові. Опанування археологічних дисциплін потребує обов'язкового ознайомлення з достатньо давньою літературою, що передбачає ознайомлення з історією вивчення певних пам'яток, історіографією певних проблем, а також знайомство з джерелами, які значною мірою уведено в науковий обіг десятиліття тому. Звісно ж, списки літератури по мірі виходу нових фундаментальних праць актуалізуються, Також хочемо зазначити, що базові списки публікацій не можуть буди надто обсяжними, оскільки враховують суто фізичні спроможності здобувачів опанувати такий обсяг інформації. Разом з цим, якихось обмежень для ознайомлення з публікаціями викладачів, що забезпечують ОПП, не передбачено. Зручний доступ до таких публікацій забезпечений через офіційний сайт кафедри археології та музеєзнавства, що відмічено в описі підкритерію 4.2. звіту ЕГ:</p>

Звіт експертної групи	Коментар КНУ
	<p><i>«Монографії та навчальні посібники також оприлюднені на сайті кафедри археології та музеєзнавства (http://www.archaeology.univ.kiev.ua/home/index.php?option=com_content&view=category&id=840&Itemid=101)».</i></p> <p>Стосовно робочих програм за ОК 33, ОК 36 та ОК 37, маємо зауважити, що археологічні видання 1990-х – 2010-х рр. залишаються цілком актуальними з огляду на вищезазначену специфіку такої літератури. Крім того, у трьох згаданих випадках рекомендується праця Connor O., Smith C., Holt J.Z. Encyclopedia of Global Archaeology. 2020. doi: 10.1007/978- 3-319-51726-1.</p>
Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми	
<p>Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 1. У формулюванні мети ОП враховано як сучасні тенденції розвитку ринку та спеціальності, так і нагальні потреби українського суспільства у завданні збереження історико-культурної спадщини в умовах негативних наслідків воєнної агресії. Внаслідок обстрілів та бомбардування, бойових дій, підриву дамби Каховської ГЕС відбувається руйнування культурного шару, крім того, на окупованій території грабуються музейні колекції та об'єкти археологічної спадщини України, що обумовлює з перспективною на десятиліття зростання потреби у фахівцях для моніторингу, фіксації, оцінки збитків історико-культурної спадщини України. У відомостях про самооцінювання в характеристиці тенденцій розвитку спеціальності та ринку праці акцентується увага саме на проблемі негативного антропогенного впливу на історичний ландшафт, чим обґрунтовано збільшення ОК, що спрямовані на забезпечення знань та навичок для моніторингу та збереження археологічної спадщини в умовах військової агресії та окупації. Врахування значущих для українського суспільства завдань збереження історико-культурної спадщини, яку цілеспрямовано знищує та грабує російський агресор, безперечно є позитивною практикою ОП, гідної відповідної високої оцінки та підтримки.</p> <p>Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 1. Не виявлено.</p> <p>Рівень відповідності Критерію 1. Рівень А</p> <p>Обґрунтування рівня відповідності Критерію 1.</p>	<p>Університет висловлює вдячність за високу оцінку сильних сторін та позитивних практик ОПП за цим критерієм, зокрема:</p> <p> зазначення унікальності ОПП, що спрямована на підготовку фахівця-археолога на першому рівні вищої освіти;</p> <p> залученість до удосконалення ОПП всіх груп стейкхолдерів (студентів, роботодавців, НПП, що мають досвід професійної діяльності в галузі), що дозволяє оперативно реагувати на найсучасніші виклики в сфері дослідження, збереження і актуалізації культурної спадщини взагалі та археологічної спадщини як наймасовішої складової національного культурного надбання України.</p>

Звіт експертної групи	Коментар КНУ
<p>ОП відповідає вимогам усіх підкритеріїв. У новій редакції ОП усунені недоліки, враховано пропозиції стейкхолдерів. На думку ЕГ, ОП є прикладом взірцевої практики адекватної реакції сфери освіти на виклики російської військової та інформаційної агресії, зокрема оперативного врахування завдання підготовки фахівців, що здатні протистояти негативним наслідкам російського військового вторгнення для історико-культурної спадщини України, а також перспективних завдань розвитку спеціальності. ОП є зразком внеску у зміцнення наукового потенціалу України, що орієнтується як на наукові завдання спеціальності, так і на загальнонаціональні потреби, що мають критичне значення для зміцнення національної безпеки України.</p>	
Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми	
<p>Підкритерій 2.4. Така модель є інноваційною, яка дає можливість поглибити теоретичні знання та практичні навички в межах спеціальності та набутти професійної кваліфікації.</p> <p>Водночас Положенням про порядок реалізації визначено умови, за яких студентові може бути відмовлено у реалізації його вибору (п. 2.3), зокрема, на підставі встановлених меж мінімальної кількості для дисциплін із переліку вільного вибору 25 осіб. Встановлення меж для формування груп належить до сфери автономії навчального закладу та не є порушенням законодавства. Разом з тим, на ОП, де студентів навчається менше ніж 25 осіб, такі норми примушують обирати дисципліни, які не цікаві для них. Наприклад, ОП «Археологія та преісторія», на який максимальний набір був у 2021-22 навчальному році й складав 15 осіб. Під час зустрічі здобувачі висловили побажання змінити цей підхід, який на їхню думку перешкоджає реалізації індивідуального вибору відповідно до навчальних та наукових інтересів.</p> <p>Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 2.</p> <p>Слабка сторона: для формування груп вибіркового вибору визначено обмеження за мінімальною кількістю студентів у 25 осіб, що для студентів ОП, за якими навчаються групи із кількістю менше за 25 осіб, унеможлиблює</p>	<p>Не погоджуємось, що вимоги підкритерію 2.4. виконані частково:</p> <p>В звіті ЕГ констатовано, що вибіркова частина ОПП складає 26 %, що відповідає вимогам сучасного законодавства;</p> <p>Студенти мають право обирати один з двох блоків, а також дві дисципліни вільного вибору студента на семестр, це сприяє кращому засвоєнню теоретичних знань та набуттю практичних навичок, що було зазначено в звіті ЕГ;</p> <p>в практиці функціонування ОПП «Археологія та преісторія» наявні прецеденти, коли студенти ОПП самостійно проводили агітацію серед здобувачів інших ОПП з метою сформувати повноцінну групу (25 осіб) для опанування певної дисципліни з переліку нашого навчального плану (таку діяльність здобувачів можна вважати одним з механізмів, що проявляє soft skills здобувачів нашої ОПП);</p> <p>вважаємо, що формулювання «<i>такі норми примушують обирати дисципліни, які не цікаві для них</i>» незрозумілим, оскільки такий вибір здійснюється добровільно, а самий факт, що дисципліну обирає не менше 25 здобувачів, свідчить про її затребуваність і цікавість.</p> <p>Крім того ми вважаємо, що з врахуванням можливості вибору дисциплін з будь-якої програми, студена є для вибору близько 10 тисяч освітніх компоненті в семестр, том у всерйоз говорити про обмеження вибору неможливо. Університет не бачить потреб змінювати встановлені мінімальні норми студентів, як збалансовані саме для того щоб мати можливість навчати студентів у малокомплектних групах.</p> <p><i>Просимо членів ГЕР не підтримувати висновок ЕГ щодо підкритерію 2.4.</i></p>

Звіт експертної групи	Коментар КНУ
<p>реалізувати право індивідуального вибору на основі навчальних та наукових інтересів здобувачів. Рекомендуємо до кінця навчального року проаналізувати ситуацію, переглянути встановлені мінімальні норми студентів у групах для дисциплін вільного вибору та знайти можливості забезпечення реалізації права вільного вибору студентів ОП, на яких навчаються малокомплектні групи. На думку ЕГ, коригування умов для формування групи для навчальних дисциплін за вибором сприятиме кращому формуванню індивідуальної траєкторії студента.</p> <p>Рівень відповідності Критерію 2. Рівень В</p> <p>Обґрунтування рівня відповідності Критерію 2. ОП відповідає вимогам підкритеріїв 2.1, 2.2, 2.3, 2.5, 2.6, 2.8 повністю. Вимоги підкритерію 2.4 виконані частково. У результаті ретельного аналізу структури та змісту ОП, НВ, додаткових документів та інформації, яку ЕГ отримала під час зустрічей, експерти дійшли висновку, що в новій редакції ОП усунено недоліки, які виявила попередня експертиза. Відтак, сформульовані ФК та ПРН відповідають нормативній частині стандарту ВО, а визначені додаткові ФК та ПРН відповідають фокусу ОП та сприяють досягненню її мети. Виявлені слабкі сторони не є суттєвими, а зауваження містять рекомендаційний характер.</p>	
Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання	
<p>Підкритерій 3.3. Виходячи з наявних нормативних документів процедура визнання результатів навчання отриманих в інших навчальних закладах та під час мобільності є чіткою та зрозумілою. У відомостях про самооцінювання вказано, що випадків перезарахування результатів навчання за даною ОП не було. Під час опитування фокус-груп ЕГ також не виявила випадків перезарахування результатів навчання.</p> <p>Підкритерій 3.4. Процедура визнання результатів отриманих у неформальній та/або інформальній освіті регулюються Положенням про валідацію і визнання результатів навчання здобутих у процесі неформальної та/або інформальної освіти у програмах вищої та фахової передвищої освіти КНУТШ (http://senate.univ.kiev.ua/?p=2271), що</p>	<p>Не погоджуємось, що вимоги підкритеріїв 3.3, 3.4 виконані частково.</p> <p>Якщо є нормативне регулювання яке працює в Університеті але немає практики застосування на даній програмі, то свідчить лише про відсутність бажання (власних можливостей) у студентів даної програми скористатись даними нормами.</p> <p>КНУТШ створює широкі можливості для здобувачів освіти, в тому числі, пов'язані з академічною мобільністю. Відбувається регулярне інформування студентів про існуючі програми низкою способів: через Інтернет та фейсбук-сторінку відділу академічної мобільності; діяльність куратора з академічної мобільності історичного факультету.</p> <p>Згідно підходів, визнаних в ЕПВО (в ЕС, в європейських агенціях забезпечення якості), недоліками може бути невиправдане зарахування результатів навчання неформальної та\або інформальної освіти, недотримання</p>

Звіт експертної групи	Коментар КНУ
<p>розміщено на офіційному сайті. Відповідно до положення, процедура перезарахування результатів навчання у неформальній/інформальній освіті передбачає формування пакета документів: заява на ім'я ректора, декларацію про попереднє неформальне/інформальне навчання та додаткові документи, що підтверджують наведену інформацію у вищезазначених документах. Загальний обсяг ЄКТС для перезарахування не перевищує 25% від відповідної освітньої програми. Здобувачі проінформовані про дану процедуру. Практик застосування даного положення на ОП не було.</p> <p>Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 3.</p> <p>Слабкі сторони: відсутність практик отримання здобувачами неформальної/інформальної освіти та участі в програмах міжнародної академічної мобільності. ЕГ рекомендує: до кінця календарного року провести зі студентами заходи, які б роз'яснювали можливості врахування результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, а також удосконалити механізми інформування про можливості міжнародної академічної мобільності на рівні факультету й кафедри.</p> <p>Рівень відповідності Критерію 3.</p> <p>Рівень В</p> <p>Обґрунтування рівня відповідності Критерію 3.</p> <p>ОП відповідає вимогам підкритеріїв 3.1 і 3.2. Вимоги підкритеріїв 3.3 і 3.4 виконані частково. ЕГ вважає відсутність практик перезарахування результатів навчання, здобутих в інших ЗВО, зокрема під час академічної мобільності, й отриманих у неформальній освіті, слабкими сторонами, оскільки нормативне регулювання зазначених можливостей відповідає чинному законодавству, є чітким і зрозумілим.</p>	<p>вимог забезпечення якості при такому перезарахуванні, безпідставне виставлення занижених чи завищених оцінок при перезарахуванні, безпідставна відмова у розгляді заяви на перезарахування. Згідно документів ЄС неформальна освіта є викликом для закладів формальної освіти, але в жодному документі не сказано що ЗВО повинні не те що примучувати, але й (на відміну від академічної мобільності) заохочувати здобувачів опановувати програми неформальної освіти.</p> <p>Вважаємо, що освітня програма, яка нав'язує студентам програми неформальної освіти є неякісною, адже в такому разі обов'язковими компонентами не досягаються пропоновані ПРН та компетентності.</p> <p>Крім того, в Україні недержавні організації чи курси, які б забезпечували неформальне навчання в галузі археології відсутні з огляду на досить жорстку регламентацію у сфері досліджень археологічної спадщини. Дослідження пам'яток можливе виключно державними організаціями з наявністю низки вимог до авторів досліджень. З цієї причини, здобуття неформальної освіти по основним ОК поза межами державних інституцій є проблематичним.</p> <p>Сам характер неформальної освіти свідчить, що він не може бути жорстко регульованим та залежить від наявності пропозицій з боку зовнішніх організацій та мотивації самих студентів. Інформація щодо можливості визнання результатів неформального та/або інформального навчання за ОК чи за окремою частиною, видом навчальної роботи за освітнім компонентом відображається в робочих програмах навчальних дисциплін тільки в тих випадках, коли викладач може порекомендувати здобувачам курс неформальної освіти відомої йому (і гарантованої) якості, який здатний забезпечити опанування частини програмних результатів навчання визначених для даної дисципліни.</p> <p>В той самий час можемо стверджувати, що на нашій ОПП є випадки як міжнародної академічної мобільності студентів, так і неформального навчання, що зазначено в звіті ЕГ в описі підкритерію 4.5.:</p> <p><i>«Здобувачі вчасно отримують інформацію про можливості академічної мобільності як за допомогою інформаційних ресурсів, так і завдяки діяльності координатора з питань академічної мобільності на історичному факультеті. Випадків участі здобувачів ОП в програмах міжнародної академічної мобільності не було, проте у 2023 р. студенти брали участь у закордонних археологічних експедиціях в Польщі й Румунії (http://archaeology.univ.kiev.ua/home/index.php?option=com_content&view=category&id=838&Itemid=101), а також у літній школі в Університеті Адама</i></p>

Звіт експертної групи	Коментар КНУ
	<p><i>Мицкевича</i> (http://archaeology.univ.kiev.ua/home/index.php?option=com_content&view=article&id=798&catid=271&Itemid=202)».</p> <p>З прикладами сертифікатів можна ознайомитися за посиланням: https://drive.google.com/drive/folders/1C1vXPWviQ19YpYt1IAMqQaePJb5JGTNz?usp=sharing. Така мобільність здобувачів висвітлюється на офіційному сайті кафедри археології та музеєзнавства КНУТШ: http://www.archaeology.univ.kiev.ua/home/index.php?option=com_content&view=category&id=836&Itemid=234.</p> <p>В деяких випадках отримані під час неформального навчання компетентності студентів, що засвідчені відповідними сертифікатами не можуть бути перезараховані, оскільки відповідна дисципліна була вже прослухана студентами або ж планується у майбутньому. Наприклад, в червні 2023 року студентка 2-го курсу ОПП Любов Єриденко брала участь в літній школі на базі університету Адама Мицкевича м. Познань (http://www.archaeology.univ.kiev.ua/home/index.php?option=com_content&view=article&id=798&catid=271&Itemid=202), однак дисципліна «Методика польових археологічних досліджень» була прослухана нею на 1-му курсі, а дисципліна «Фіксація археологічних джерел» планована на 4-му курсі (перезарахування певних компетентностей відбуватиметься у відповідності до затверджених в КНУТШ процедур).</p>
Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою	
<p>Підкритерій 4.1. Але встановити рівень задоволеності методами викладання (а також інших показників) на підставі останнього опитування, проведеного у травні 2023 р., неможливо, оскільки участь у ньому взяв лише один здобувач даної ОП (результати опитування завантажено в ІС). Утім, під час проведення зустрічей з фокус-групами студенти й випускники були цілком задоволені якістю викладання на ОП.</p>	<p>Участь в подібних опитуваннях є добровільною. При цьому, маємо зазначити, що здобувачі ОПП «Археологія та преісторія» досить широко користуються можливостями безпосереднього спілкування з гарантом та НПП ОПП щодо якості викладання, про що, ймовірно, і йшлося під час роботи ЕГ у фокус-групах здобувачів та випускників. Подібне спілкування є інструментом якісної соціології, на відміну від анонімних опитувань, що є методикою соціології кількісної, і дозволяє отримати більш детальну інформацію щодо рівня задоволеності здобувачів методами викладання на ОПП.</p>
<p>Підкритерій 4.4. Робочі програми укладаються НПП й затверджуються на навчальний рік з можливістю пролонгації на два навчальні роки. Аналіз змісту РПНД засвідчив наступне: після останньої акредитаційної експертизи деякі РПНД були пролонговані; в більшості оновлених РПНД присутня сучасна література та іншомовні публікації; в переліках літератури ОК 33, ОК 36, ОК 37</p>	<p>Не погоджуємося з тим, що вимоги підкритерію 4.4. виконані частково. Відповідно до прийнятої в КНУТШ процедури переглядаються напередодні навчального року, пролонгуються або, за необхідності, розробляються нові. Опанування археологічних дисциплін потребує обов'язкового ознайомлення з достатньо давньою літературою, що передбачає ознайомлення з історією вивчення певних пам'яток, історіографією певних проблем, а також знайомство з джерелами, які значною мірою уведено в науковий обіг десятиліття тому. Звісно</p>

Звіт експертної групи	Коментар КНУ
<p>відсутні наукові публікації за останні п'ять років. У цілому, процес оновлення змісту освіти за даною ОП має регулярний характер та дає можливість здобувачам ознайомитися з новітніми вітчизняними й зарубіжними науковими досягненнями у сфері археології та преісторії.</p> <p>Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 4.</p> <p>Слабка сторона: частина РПНД потребує оновлення переліків рекомендованої літератури з метою ознайомлення здобувачів із сучасними вітчизняними та світовими науковими здобутками. ЕГ рекомендує до початку навчального року, переглянути РПНД, які не були оновлені у 2023 р. та ОК 33, ОК 36 та ОК 37, й доповнити переліки рекомендованої літератури сучасними вітчизняними науковими працями за останні п'ять років, в тому числі публікаціями викладачів, що забезпечують ОП.</p> <p>Рівень відповідності Критерію 4.</p> <p>Рівень В</p> <p>Обґрунтування рівня відповідності Критерію 4.</p> <p>ОП відповідає вимогам підкритеріїв 4.1, 4.2, 4.3, 4.5 повністю. Вимоги підкритерію 4.4 виконані частково. Слабкою стороною є відсутність в деяких робочих програмах переліків сучасної наукової літератури. Проте процес оновлення робочих програм відбувається регулярно й слабка сторона може бути усунена до початку нового навчального року.</p>	<p>ж, списки літератури по мірі виходу нових фундаментальних праць актуалізуються, Також хочемо зазначити, що базові списки публікацій не можуть буди надто обсяжними, оскільки враховують суто фізичні спроможності здобувачів опанувати такий обсяг інформації. Разом з цим, якихось обмежень для ознайомлення з публікаціями викладачів, що забезпечують ОПП, не передбачено. Зручний доступ до таких публікацій забезпечений через офіційний сайт кафедри археології та музеєзнавства, що відмічено в описі підкритерію 4.2. звіту ЕГ: <i>«Монографії та навчальні посібники також оприлюднені на сайті кафедри археології та музеєзнавства»</i> (http://www.archaeology.univ.kiev.ua/home/index.php?option=com_content&view=category&id=840&Itemid=101)».</p> <p>Стосовно робочих програм за ОК 33, ОК 36 та ОК 37, маємо зауважити, що археологічні видання 1990-х – 2010-х рр. залишаються цілком актуальними з огляду на вищезазначену специфіку такої літератури. Крім того, у трьох згаданих випадках рекомендується праця Connor O., Smith C., Holt J.Z. Encyclopedia of Global Archaeology. 2020. doi: 10.1007/978- 3-319-51726-1.</p>
Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність	
<p>Підкритерій 5.2.</p> <p>На думку ЕГ, вартувало б змінити назву цього іспиту як у стандарті («атестаційний іспит з історії та археології»).</p>	<p>Вважаємо, що термін «комплексний кваліфікаційний іспит» є коректним – цей термін є загальною назвою іспитів на підсумковій атестації. За результатами цього випробування передбачається присвоєння освітньої кваліфікації та професійної (за умови виконання певних вимог). Запровадження окремої спеціальної назви такого іспиту має супроводжуватись додатковою регламентацією і описом специфіки такого випробування, чого у стандарті не зроблено.</p>
<p>Підкритерій 5.4.</p> <p>Під час зустрічі з ЕГ здобувачі продемонстрували знання принципів і правил академічної доброчесності. На думку ЕГ, система інформування здобувачів про академічну доброчесність потребує</p>	<p>Не погоджуємося, що вимоги підкритерію 5.4 виконані частково.</p> <p>В робочій програмі ОК «Вступ до університетських студій» в списку основної рекомендованої літератури (пункт 14) наявний посібник «Вступ до</p>

Звіт експертної групи	Коментар КНУ
<p>вдосконалення. Зокрема, на сайті ЗВО відсутня сторінка «Академічна доброчесність», наявність якої передбачена внутрішнім положенням. У відомостях про самооцінювання зазначено, що в ОК «Вступ до університетських студій» розглядаються питання порушення прав інтелектуальної власності й санкцій за виявлення випадки плагіату, проте аналіз РПНД виявив, що серед тем та рекомендованої літератури відсутні такі, що інформують здобувачів про принципи й правила академічної доброчесності. Експертна група також переконалася, що ЗВО має систему перевірки на академічний плагіат, у тому числі технічні засоби перевірки академічних текстів (сервіс Unicheck). Водночас у Типовому положенні про курсові та кваліфікаційні роботи (https://drive.google.com/file/d/1X7SQP3jX00fCBgl7wpqrHAc8ijgAsrZM/view) не визначено процедуру перевірки курсових робіт на академічний плагіат.</p> <p>Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 5.</p> <p>Недоліки: інформування здобувачів вищої освіти щодо принципів і правил академічної доброчесності не відповідає вимогам внутрішнього положення; в нормативних положеннях відсутня процедура перевірки курсових робіт на академічний плагіат. ЕГ рекомендує до початку нового навчального року створити на вебсайті ЗВО сторінку «Академічна доброчесність», посилити обізнаність здобувачів шляхом включення до ОП компонента або окремого модуля з академічної доброчесності, встановити чіткі процедури перевірки курсових робіт на академічний плагіат.</p> <p>Рівень відповідності Критерію 5.</p> <p>Рівень В</p> <p>Обґрунтування рівня відповідності Критерію 5.</p> <p>ОП відповідає вимогам підкритеріїв 5.1, 5.2, 5.3 повністю. Вимоги підкритерію 5.4 виконані частково. Недоліки є несуттєвими, оскільки в ЗВО розроблено дієву систему забезпечення дотримання академічної доброчесності, а усунути невідповідність внутрішньому положенню й уточнити процедури перевірки курсових робіт на академічний плагіат можна до початку навчального року.</p>	<p>університетських студій» авторства Сидоренко Н.М, Латиша Ю.В., в якому питання академічної доброчесності аналізується спеціально (с. 129 – 131). Окремо ці проблеми як складова обов’язків саме здобувачів ще раз розглянуто на с. 245, де автори апелюють конкретно до настанов Етичного кодексу КНУТШ. Крім цього, студентів обов’язково знайомлять з Етичним кодексом на початку навчання. Він є одним з наріжних засадничих документів КНУТШ, ознайомлення з якими є запорукою досягнення одного із завдань дисципліни (пункт 5 робочої програми, 1.2).</p> <p>Перед написанням курсової роботи наукові керівники обов’язково рекомендують здобувачам ознайомитися з «Типовим положенням про курсові та кваліфікаційні роботи історичного факультету КНУТШ» (https://drive.google.com/file/d/1X7SQP3jX00fCBgl7wpqrHAc8ijgAsrZM/view), розділ 4 якого прямо присвячений питанням академічної доброчесності.</p> <p>Відповідно до нормативних документів КНУТШ, що регулюють питання дотримання академічної доброчесності (а саме, Положення про організацію освітнього процесу, та Положення про систему виявлення та запобігання академічному плагіату) обов’язковою є перевірка кваліфікаційних робіт здобувачів освіти. Перевірка курсових робіт не передбачена жодним чинним в Україні нормативним документом.</p> <p>Однак ОП «Археологія та преісторія» не передбачає виконання кваліфікаційної роботи. Наукові керівники курсових робіт є знаними фахівцями та орієнтуються у джерелах та літературі з археології, преісторії та тематично дотичних галузей науки. Тому відповідальність за академічну доброчесність студентів під час написання курсових робіт покладається в першу чергу на керівника.</p>

Звіт експертної групи	Коментар КНУ
Критерій 6. Людські ресурси	
<p>Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 6. Висока академічна та професійна кваліфікація науково-педагогічних працівників та відповідність цієї кваліфікації дисциплінам, котрі вони викладають на даній ОП. Залучення до викладання професіоналів-практиків та провідних науковців у сфері археології, зокрема співробітників Інституту археології НАН України, на умовах зовнішнього сумісництва. Забезпечення можливостей професійного розвитку викладачів завдяки платформі KNU professionals.</p> <p>Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 6. Не виявлено.</p> <p>Рівень відповідності Критерію 6. Рівень А</p> <p>Обґрунтування рівня відповідності Критерію 6. ОП відповідає вимогам усіх підкритеріїв. До взірцевих практик можна віднести систему підвищення кваліфікації та розвитку професійної майстерності KNU professionals, яка забезпечує розвиток сучасних цифрових і комунікативних навичок, регулярне проведення програм підвищення кваліфікації, стажувань тренінгів і воркшопів для НПП. Залучення наукових співробітників Інституту археології НАН України до викладання дисциплін на ОП сприяє здобуттю студентами сучасних наукових знань та практичних навичок у сфері археології, що також можна вважати взірцевою практикою.</p>	<p>Університет висловлює вдячність за високу оцінку сильних сторін та позитивних практик ОП за цим критерієм. Окремо було відзначено систему підвищення кваліфікації та розвитку професійної майстерності KNU professionals як передову практику, що надає НПП широкі можливості удосконалення. Також належна увага була приділена специфіці ОПП щодо широкого залучення професіоналів у сфері до навчального процесу, тісну співпрацю з представниками академічних та музейних установ.</p>
Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси	
<p>Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 7. Наявність спеціалізованих лабораторій та Археологічного музею КНУТШ з великим фондом археологічних пам'яток складають унікальну базу для підготовки фахівців-археологів. Матеріальна база ЗВО адаптована для осіб з особливими освітніми потребами та сприяє реалізації принципу безбар'єрності в освіті.</p> <p>Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 7. Не виявлено.</p>	<p>Університет висловлює вдячність за високу оцінку сильних сторін та позитивних практик ОП за цим критерієм, зокрема високу оцінку матеріально-технічного забезпечення освітньої та наукової роботи, а саме лабораторій кафедри, Археологічного музею, бібліотеки кафедри тощо.</p>

Звіт експертної групи	Коментар КНУ
<p>Рівень відповідності Критерію 7. Рівень А</p> <p>Обґрунтування рівня відповідності Критерію 7. ОП відповідає вимогам усіх підкритеріїв. До взірцевих практик можна віднести матеріальну базу, яка спрямована на підготовку вузькоспеціалізованого фахівця в галузі археології та преісторії. Наявна матеріально-технічна база забезпечує повний безоплатний доступ здобувачів до спеціалізованих навчальних лабораторій та Археологічного музею КНУТШ, завдяки яким підготовка фахівця-археолога здійснюється шляхом безпосередньої роботи з археологічними колекціями та технічними засобами фіксації археологічних матеріалів, їхньої обробки та збереження.</p>	
Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми	
<p>Підкритерій 8.2. Студенти під час зустрічі з ЕГ зазначили, що вони проходять регулярні опитування, однак результати останнього опитування (завантажено до ІС) свідчать, що в ньому взяв участь лише один студент 4 курсу. Такі результати не можуть бути враховані для виявлення недоліків у змісті ОП і якості освіти. Здобувачі ОП, у тому числі які входять до органів студентського самоврядування, підтвердили, що викладачі кафедри враховують їхні побажання при оновленні ОП. Під час останнього оновлення ОП на засіданні кафедри, де обговорювалися зміни, були присутні студенти, які запропонували синхронізувати викладання ОК 22 й ОК 23. Їхні пропозиції були враховані. ЕГ переконалася, що на історичному факультеті студентське самоврядування активно залучене до процедур забезпечення якості, зокрема оперативно реагує на звернення студентів щодо неналежної якості викладання.</p> <p>Підкритерій 8.5. Проведення щорічного моніторингу ОП передбачене Положенням про систему забезпечення якості освіти та освітнього процесу у КНУТШ (розділ 9). Процедури конкретизовано й визначено відповідальних осіб за їх виконання. Вони передбачають оцінювання ОП щодо забезпечення її актуальності, врахування очікувань ринку праці й суспільства, рівня навантаження, прогресу</p>	<p>Не погоджуємося, що вимоги за підкритерієм 8.2 та 8.5. виконані частково.</p> <p>Як зазначалося в коментарях до підкритерія 4.1., участь в подібних опитуваннях є добровільною (участь на рівні 20% вважається нормальною у всіх ЗВО ЄПВО). Для малочисельних потоків соціологи взагалі не рекомендують проводити опитування – більш доречною формою є проведення фокус-групових інтерв'ю.</p> <p>При цьому, маємо зазначити, що здобувачі ОПП «Археологія та преісторія» досить широко користуються можливостями безпосереднього спілкування з гарантом та НПП ОПП щодо якості викладання. Подібне спілкування дозволяє отримати більш детальну інформацію щодо рівня задоволеності здобувачів методами викладання на ОПП та оперативно реагувати на побажання здобувачів. Зокрема, саме таким шляхом були виявлені побажання щодо гармонізації навчального плану, внаслідок яких було внесено зміни, згадані в описі підкритерію 8.2.</p> <p>Унікальність ОПП «Археологія та преісторія» забезпечується насамперед НПП кафедри археології та музеєзнавства, тому локальний моніторинг цієї ОПП здійснюється в рамках роботи кафедри, на засіданнях якої обговорюються зміст самої освітньої програми, тематика навчальних дисциплін, останні дослідження в галузі археології та преісторії, потреби суспільства, ринок праці тощо. В разі необхідності для обговорення конкретних питань до засідань кафедри залучаються стейкхолдери. По суті, такі засідання кафедри і є науково-методичним семінаром, що відповідає вимогам розділу 9 «Положення про забезпечення якості освіти та освітнього процесу у КНУТШ». Керівником</p>

Звіт експертної групи	Коментар КНУ
<p>та завершення роботи студентів та їх задоволеності ОП, стану навчального середовища, змістовного наповнення ОП тощо. Одними з процедур, які передбачені під час моніторингу, є проведення науково-методичного семінару, на якому обговорюються потреба введення нових навчальних курсів, та підготовка звіту про самооцінку ОП. Важливою процедурою, яка сприяє посиленню якості освіти, є моніторинг виконання заходів щодо вдосконалення ОП, яку має проводити відділ забезпечення якості освіти. Результати відповіді на запит ЕГ щодо додаткових документів дає підстави вважати, що не всі процедури здійснюються в повному обсязі, а основним заходом, на якому обговорюються недоліки ОП, є засідання кафедри. Упродовж останнього року моніторинг ОП проводився у зв'язку із врахуванням рекомендацій зовнішнього оцінювання, проте було усунуто й інші недоліки, пов'язані з реакцією стейкхолдерів (відсутність достатнього ознайомлення здобувачів зі спеціалізованою англійською археологічною термінологією, порушення логічної послідовності викладання деяких ОК, комунікаційні складнощі між здобувачами й адміністрацією).</p> <p>Підкритерій 8.6. Рекомендації попередньої акредитаційної експертизи ОП (https://public.naq.gov.ua/v1/accreditation-folder/7620) були враховані в новій редакції (оновлення ПРН, збільшення обсягу практики, системне залучення здобувачів до наукової роботи тощо), проте деякі рекомендації ще потребують подальшого впровадження (залучення студентів до програм академічної мобільності, використання можливостей неформальної та/або інформальної освіти, інформування здобувачів вищої освіти щодо основ академічної доброчесності).</p> <p>Підкритерій 8.7. Система внутрішнього забезпечення якості в ЗВО має чітку структуру та забезпечена необхідними процедурами. Положення про систему забезпечення якості освіти та освітнього процесу у КНУТШ встановлює чітку послідовність дій і розмежовує</p>	<p>проектної групи, що складається з НПП кафедри археології та музеєзнавства, котрі відповідальні за запровадження та реалізацію ОПП, є гарант, який ініціює подібні обговорення. Останні зміни до ОПП, що були внесені в 2023 році, є реакцією на результати акредитаційної процедури 2022 – 2023 навчального року, зроблені зауваження та пропозиції неодноразово обговорювалися на засіданнях кафедри, проект останньої редакції ОПП обговорювався на засіданні кафедри, засіданнях НМК та Вченої ради історичного факультету, НМР та Вченої ради КНУТШ.</p> <p>Не погоджуємося з твердженням, що <i>«деякі рекомендації ще потребують подальшого впровадження (залучення студентів до програм академічної мобільності, використання можливостей неформальної та/або інформальної освіти, інформування здобувачів вищої освіти щодо основ академічної доброчесності)»</i>, оскільки в коментарях до критерію 3 були наведені приклади участі студентів в академічній мобільності та неформальній освіті, а в коментарях до підкритерію 5.4. описані практики популяризації академічної доброчесності серед здобувачів ОПП. Крім того слід пам'ятати що значна частина рекомендацій у звітах ЕГ і висновках ГЕР не є обов'язковими, а є побажаннями експертів які можуть бути впроваджені у ситуації якщо ЗВО вбачає у цьому доцільність.</p>

Звіт експертної групи

відповідальність між гарантом ОП, завідувачем кафедри, науково-методичною радою факультету, відділом забезпечення якості освіти та іншими структурними підрозділами щодо процедур забезпечення якості. ЕГ відзначає, що на рівні кафедри й факультету здійснюються регулярні заходи, на яких обговорюються питання підвищення якості ОП та якості освіти, втім деякі процедури не формалізуються у вигляді документів, передбачених положенням. На рівні університету проводяться заходи щодо підвищення кваліфікації гарантів, проведення круглих столів, на яких вони можуть поділитися досвідом менеджменту ОП. Водночас на думку ЕГ, варто було більш оперативно реагувати на зауваження й пропозиції, отримані під час процедур зовнішнього оцінювання якості ОП. Загалом сформована система забезпечення якості ефективно поєднує різні рівні (університетський, факультетський, кафедральний), враховує побажання здобувачів вищої освіти та інших стейкхолдерів. Це дозволяє ЕГ стверджувати, що в ЗВО сформовано культуру якості.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 8.

Недоліки: 1) Через низькі показники участі студентів ОП у загальноуніверситетському опитуванні його результати не відображають реальне ставлення здобувачів до якості ОП та освітньої діяльності. ЕГ рекомендує до початку нового загальноуніверситетського опитування провести зі здобувачами заходи щодо роз'яснення їхніх можливостей у забезпеченні якості освіти. 2) Загальноуніверситетські вимоги щодо моніторингу ОП не виконуються в повному обсязі, зокрема щодо підготовки моніторингового звіту та проведення науково-методичного семінару (пп. 9.9 та 9.11 Положення про систему забезпечення якості освіти та освітнього процесу у КНУТШ). ЕГ рекомендує до кінця навчального року забезпечити проведення відповідних моніторингових заходів згідно із внутрішнім положенням.

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 8.

Коментар КНУ

Звіт експертної групи	Коментар КНУ
<p>ОП відповідає підкритеріям 8.1, 8.3, 8.4, 8.6, 8.7 повністю. Вимоги підкритеріїв 8.2 і 8.5 виконані частково. Недоліки є несуттєвими: недолік за підкритерієм 8.2 може бути усунений до початку проведення чергового загальноуніверситетського студентського опитування; недолік за підкритерієм 8.5 може бути усунений до кінця навчального року шляхом виконання передбачених внутрішнім положенням моніторингових процедур.</p>	
Критерій 9. Прозорість та публічність	
<p>Підкритерій 9.1 Правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, визначені низкою документів, які оприлюднені на офіційному вебсайті КНУТШ (https://knu.ua/ua/official), сайтах Навчально- методичного відділу (http://nmc.univ.kiev.ua/doc.htm) та історичного факультету (http://www.history.univ.kiev.ua/docs-2/). Права й обов'язки учасників освітнього процесу визначають: Статут КНУТШ (https://knu.ua/pdfs/statut/statut-22-11-28.pdf), Положення про організацію освітнього процесу у КНУТШ (https://knu.ua/pdfs/official/Polozhennia-pro-organizatsiyu-osvitniogo-procesu-11_04_2022-with-changes.pdf), Положення про систему забезпечення якості освіти та освітнього процесу у КНУТШ (https://knu.ua/pdfs/official/Quality-assurance-system-of-education-and-educational-process.pdf), Етичний кодекс університетської спільноти (https://knu.ua/pdfs/official/ethical-code/Ethical-code-of-the-university-community.pdf), Положення про забезпечення дотримання академічної доброчесності у КНУТШ (https://knu.ua/pdfs/official/Regulation-for-academic-integrity.pdf). Інформація, яка підлягає обов'язковому оприлюдненню на офіційних вебсайтах ЗВО відповідно до вимог Закону України «Про вищу освіту» та Закону України «Про освіту» оприлюднена на окремій сторінці офіційного вебсайту КНУТШ (https://knu.ua/ua/official/must-published/). На сайті Вченої ради КНУТШ у розділі «Положення/Порядки/Стратегії» (https://senate.knu.ua/?cat=8) оприлюднені актуальні документи, які регулюють різні аспекти освітнього процесу й наукової діяльності ЗВО. Положення про студентське самоврядування КНУТШ</p>	<p>Не погоджуєся, що вимоги підкритерію 9.1 виконані частково. Висновок <i>«не всі положення, які оприлюднюються, є затвердженими належним чином (на титульному аркуші Положення про систему забезпечення якості освіти та освітнього процесу та Положення про студентське самоврядування відсутні підписи й печатки, як в інших нормативних документах ЗВО).»</i> є дивним – відсутність на оприлюдненому тексті зразка підпису і печатки аж ніяк не є свідченням того що він не був прийнятий в установленому порядку. Всі опубліковані документи Університету були затверджені належним чином. Якщо у шановних членів ЄЕ були якісь сумніви вони могли задати запитання і попросити продемонструвати оригінали документів. І нарешті – оприлюднення документу без підпису і печатки є нормальною практикою ЦОВВ. У звіті ЕГ, в описі підкритерію 1.2 вказано, що проект опису було оприлюднено для громадського обговорення в жовтні 2023 року, затверджено опис 11 грудня 2023 року, з чого випливає, що вимога розміщення проекту опису більше ніж за місяць до затвердження була виконана. Оприлюднення пропозицій стейкхолдерів на сайті кафедри перевантажить інтерфейс сайту для пересічного відвідувача і ускладнить швидкий пошук необхідної інформації. Наприклад, на сайті МОН відсутні пропозиції громадських обговорень стандартів вищої освіти. За прийняті рішення щодо врахування чи не врахування пропозицій для удосконалення освітньої програми несе відповідальність гарант ОП, який оцінює всі рекомендації. Правильність і обґрунтованість рішень гаранта обговорюються також на засіданнях кафедри, навчально-методичної комісії та Вченої ради історичного факультету.</p>

Звіт експертної групи

(http://sp.knu.ua/wp-content/uploads/2016/08/Polozhennya_pro_studentske_samovryaduvannya_KNU.pdf) розміщене на сайті Студентського парламенту (<http://sp.knu.ua/>), але доступність до нього ускладнена, адже воно знаходиться на останній сторінці в розділі «Документи». Аналіз нормативної бази дає підстави ЕГ вважати, що правила і процедури, встановлені в нормативних документах ЗВО є чіткими й зрозумілими, проте не всі положення, які оприлюднюються, є затвердженими належним чином (на титульному аркуші Положення про систему забезпечення якості освіти та освітнього процесу та Положення про студентське самоврядування відсутні підписи й печатки, як в інших нормативних документах ЗВО).

Підкритерій 9.2.

Проект ОП було оприлюднено на сайті кафедри археології та музеєзнавства

(http://www.archaeology.univ.kiev.ua/home/index.php?option=com_content&view=article&id=797:nova-redatsiiaosvtinoi-prohramy-arkheolohiia-ta-preistoriia&catid=17&Itemid=101). Зауваження та пропозиції до проекту можна було надсилати на електронну пошту. Через структуру сайту, на якому не вказано дату розміщення документа, ЕГ не мала змоги дізнатися, чи було його розміщено не пізніше ніж за місяць до затвердження ОП. Проте під час опитування фокус-груп ЕГ пересвідчилася, що стейкхолдери мали можливість ознайомитися з проектом ОП.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 9.

Недолік: не всі нормативні положення, опубліковані на вебсайті університету, затверджені в установленому порядку. ЕГ рекомендує усунути цей недолік до завершення навчального року. Також ЕГ рекомендує розміщувати проект ОП на вебсайті кафедри із зазначенням дати його оприлюднення, а після завершення громадського обговорення оприлюднити таблицю пропозицій від стейкхолдерів.

Коментар КНУ

Звіт експертної групи	Коментар КНУ
<p>Обґрунтування рівня відповідності Критерію 9. ОП відповідає підкритеріям 9.2 і 9.3 повністю. Вимоги підкритерію 9.1 виконані частково. Недолік є несуттєвим, оскільки може бути усунений в найкоротші терміни шляхом оприлюднення на сайті ЗВО нормативних документів, затверджених належним чином.</p>	